مشکلات اشتغال در آزادگان

بتول موسوی[1*]، علی خاجی[2]، زهره گنج پرور[3]، سیما کربلایی اسماعیلی[4]، محمد رضا سروش[4]، رضا امینی[4]، سید حسین سید حسینی داورانی[5]

[1] متخصص پزشکی اجتماعی، پژوهشکده مهندسی و علوم پزشکی جانبازان، [2] پزشک عمومی، پژوهشگر، مرکز تحقیقات و تروما سینا، بیمارستان سینا، [3] کار شناس ارشد جامعه شناسی پژوهشگر، پژوهشکده مهندسی و علوم پزشکی جانبازان، [4]پزشک عمومی، پژوهشگر، پژوهشکده مهندسی و علوم پزشکی جانبازان، [5] متخصص طب اورژانس، بیمارستان امام خمینی

*نویسنده پاسخگو و محل انجام پژوهش: تهران- خیابان وحید دستگردی، خیابان فرید افشار، نبش بلوار آرش، ساختمان بنیاد شهید و امور ایثارگران، طبقه پنجم، پلاک ۱۶، پژوهشکده مهندسی و علوم پزشکی جانبازان، تلفن: ۲۳۹۹۲۲۸۷-۰۲۱.
Email: bmousavi@jmerc.ac.ir

چکیده

مقدمه: بر اساس آمار موجود در طول جنگ عراق و ایران حدود ۴۰۰۰۰ نفر از ایرانیان توسط نیروهای عراقی به اسارت گرفته شدند. اسیران جنگی علاوه بر مشکلات جسمی و روانی، ناتوانی‌های اجتماعی و شغلی بیشتری نسبت به افراد عادی جامعه دارند. هدف از انجام این مطالعه تعیین مشکلات اشتغال آزادگان و الویت‌بندی آن‌ها بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع کیفی(Qualitative study) و به صورت مصاحبه گروهی (Focus group discussion) انجام شد. ۱۰ نفر از آزادگانی که دارای تحصیلات در رشته حقوق بودند و با قوانین مربوط به اشتغال آشنایی بیشتری داشتند از لیست آزادگان موجود در بنیاد شهید و امور ایثارگران انتخاب شدند. این بررسی در ۷ جلسه انجام شد. اعضای گروه مشکلات مهم پیش روی آزادگان در زمینه اشتغال رابه صورت بارش افکار بیان کردند. سپس مشکلات بیان شده دسته‌بندی و خلاصه شدند.

اعضای گروه به لیست مشکلات بر اساس شاخص‌های الویت‌بندی بین یک تا ۱۰ امتیاز دادند. جهت تعیین مهمترین مشکل اشتغال آزادگان، امتیازات داده‌شده به هر مشکل توسط شرکت‌کنندگان در تمامی فرم‌ها با هم جمع‌شده و بالاترین امتیاز به منزله مهمترین مشکل اشتغال آزادگان درنظر گرفته‌شد.

یافته‌ها: میانگین سنی افراد گروه مورد مطالعه۴۷ سال با طیف سنی ۴۱ تا ۵۵ بود. کمترین مدت اسارت ۴۸ ماه و بیشترین مدت اسارت ۱۱۸ ماه بود. مهمترین مشکلات عنوان شده توسط آزادگان در زمینه اشتغال که از بالاترین امتیاز برخوردار بودند به ترتیب شامل: بازنشستگی زودرس، کمبود سیستم نظارت بر اجرای قوانین در ساختار بنیاد شهید و امور ایثارگران، حالت اشتغال، دو برابر شدن سنوات کاری دوره اشتغال آزادگان بدون پرداخت مالی یا افزایش حقوق بر اساس سنوات کاری و عدم اطلاع کامل آزادگان از قوانین موجود اشتغال بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که گروه بر این باورند بازنشستگی زودرس، حالت اشتغال و کمبود سیستم نظارت بر اجرای قوانین در ساختار بنیاد شهید و امور ایثارگران مهمترین مشکلات اشتغال آزادگان است. به منظور تأیید یافته‌های این پژوهش ضروری است مطالعه‌ای کمی با حجم نمونه بالا طراحی و اجرا شود تا نوع و شدت مشکل اشتغال آزادگان دقیق‌تر بررسی شود تا در صورت نیاز برای رفع آن برنامه‌ریزی شود.

کلید واژه: آزادگان، اشتغال، بحث متمرکز گروهی (Focus group discussion)

تاریخ دریافت: ۸۹/۱/۱۲
تاریخ پذیرش: ۸۹/۲/۲۵

مقدمه

کشور ایران از جمله کشورهایی است که طولانی‌ترین جنگ را در قرن بیستم داشته و در طول ۸ سال جنگ، براساس آمار موجود حدود۴۰۰۰۰ نفر از ایرانیان توسط نیروهای عراقی به اسارت گرفته شدند.(۱) بررسی مطالعات نشان داده‌است که شیوع بیماری‌های جسمی و روانی در زندانیان جنگی بیشتر از افراد عادی جامعه است.(۳و۲)

اسیران جنگی از بیماری‌های جسمی متعددی هم‌چون بیماری‌های قلبی عروقی، بیماری‌های دندانی، عفونت‌های دستگاه تنفسی فوقانی عفونت‌های ادرای و سردرد رنج می‌برند.(۵و۴و۲) مطالعه بررسی وضعیت سلامت آزادگان چهارمحال و بختیاری در کشور نیز همین نتایج را نشان‌داد.(۶) علاوه بر مشکلات جسمی، اختلالات روانی نیز شیوع بیشتری در اسیران جنگی داشت.(۷و۶) به‌طوری‌که که آمار بیماری اختلال افسردگی پس از سانحه[1] در اسیران جنگی بالاتر از افراد عادی جامعه بود.(۹و۸و۳) مطالعه‌ای در این زمینه نشان داد که شروع علائم بیماری‌های نورولوژیکی مانند نوروپاتی محیطی، آتروفی اپتیک و کری حسی در اسیران جنگی به دوران اسارت برمی‌گشت.(۸) این افراد علاوه بر اختلالات جسمی و روانی، دارای ناتوانی‌های شغلی بیشتری نسبت به افراد نرمال جامعه بوده و مشکلات فراوانی در زمینه کارهای درون منزل و محیط کار داشتند.(۷) با توجه به این که این افراد پس از بازگشت به وطن دچار مشکلات اجتماعی، شغلی و خانوادگی را تجربه می‌کنند (۱۰) فراهم‌آوردن شرایط مناسب اجتماعی و شغلی ضروری به نظر می‌رسد. اکثر مطالعات انجام شده در گروه اسرای جنگی بر روی سلامت آنان تمرکز داشته(۹-۲) و مطالعات کمتری به ناتوانی‌های شغلی و مشکلات اشتغال آنان پرداخته است.(۱۰و ۷) به نظر می‌رسد یکی از دغدغه‌های مهم بازگشتگان از جنگ مسأله شغل و درآمد است. از آنجا که مطالعه‌ای در خصوص مشکلات اشتغال آزادگان در کشور انجام نشده، بر آن شدیم تا با انجام این مطالعه مشکلات پیش روی آزادگان در زمینه اشتغال را تعیین و الویت‌بندی کنیم.

[1] Post Traumatic Stress Disorder

مواد و روش ها

این مطالعه از نوع کیفی[2] و به صورت مصاحبه گروهی[3] انجام شد. جهت انجام این مطالعه، لیست آزادگان از بنیاد شهید و امور ایثارگران دریافت شد و ۱۰ نفر از آزادگانی که دارای سابقه حداقل ۶ ماه اسارت در یکی از اردوگاه‌های عراقی را داشتند، و حداقل دارای ۳ سال سابقه کاری پس از آزادی بودند، انتخاب شدند. ۲ نفر از این افراد در طول دوره جلسات به دلیل مشکلات شخصی از گروه خارج شدند. نفر اول در جلسه سوم پس از تعیین مشکلات اشتغال و نفر دوم در جلسه پنجم در زمان الویت‌بندی مشکلات از ادامه همکاری انصراف داده و پس از آن عضو جدیدی به گروه اضافه نشد.

از آنجا که هدف مطالعه بررسی مشکلات اشتغال و قوانین مرتبط با آن بود، کلیه نمونه‌ها از افرادی انتخاب شدند که در رشته حقوق تحصیل کرده بودند و با قوانین اشتغال و مسائل حقوقی مرتبط با آن آشنایی بیشتری داشتند. در صورت تمایل آزاده به شرکت در مطالعه وارد پژوهش شدند.

این بررسی در ۷ جلسه بحث گروهی انجام شد. محل برگزاری جلسات، یک اتاق کنفرانس با نور و تهویه کافی بود. هر جلسه به طور متوسط بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به طول می‌انجامید. تمام جلسات توسط ۲ پزشک محقق هدایت می‌شد. مطالب اصلی تمام صحبت‌ها در طول جلسات توسط دو پزشک یادداشت می‌شد. یادآوری تاریخ برگزاری هر جلسه به اعضای گروه یک هفته قبل از انجام آن بود. در جلسه اول، اعضای گروه به هم معرفی شده و هدف از انجام مطالعه بیان شد سپس نحوه انجام مطالعه که به صورت بحث گروهی بود تشریح و روش انجام - روش دلفی- آن به طور کامل برای اعضای گروه تعریف شد.(۱۱) در جلسه دوم و سوم از اعضای گروه خواسته‌شد که مشکلات مهم پیش روی آزادگان در زمینه اشتغال را به صورت بارش افکار بیان کنند. در جلسه سوم مشکلات بیان شده دسته‌بندی و عناوینی که مشابه بودند، یکی شدند. سپس مشکلات دسته‌بندی شده توسط همکاران طرح خلاصه شد. عناوین خلاصه شده در جلسه چهارم به صورت کتبی در اختیار هر یک از اعضا قرار گرفته و در ادامه جهت الویت‌بندی مشکلات، شاخص‌های الویت‌بندی انتخاب و وزن دهی شدند. شاخص های الویت بندی های

[2] Qualitative study
[3] Focus group discussion

انتخاب شده برای هر مشکل شامل: قابلیت برنامه‌ریزی برای مشکل (امکان برنامه‌ریزی)، اثربخشی برنامه (مؤثربودن برنامه‌ها و هزینه‌های در نظر گرفته‌شده)، طول مدت مداخله مورد نیاز برای انجام مداخله (بلند یا کوتاه مدت بودن زمان مداخله)، فوریت مداخله (سرعت انجام مداخله)، آسیب اجتماعی ناشی از مشکل (تأثیر مشکل بر جنبه‌های مختلف زندگی اجتماعی)، شدت مشکل، وسعت مشکل (گستره مشکل) و تأثیر بر سلامت (ایجاد اختلال در وضعیت سلامت) بودند. به معیارهای الویت‌بندی براساس منابع موجود و با استفاده از نظرات آزادگان شرکت‌کننده بین ۱ تا ۷ امتیاز داده شد.(۱۱) پس از دادن امتیازها (وزن دادن) به هر یک از عناوین شاخص‌های الویت‌بندی، نمرات داده شده توسط پزشکان مقایسه شد. طیف نمرات داده شده بین ۷-۳ بود و در صورتی که تفاوت بین نمرات داده شده توسط اعضاء زیاد بود الویت‌های مربوطه (وسعت مشکل- فوریت مداخله - تأثیر بر سلامت) به بحث گذاشته‌شده و مجدداً پس از بحث امتیازدهی شد. در مرحله بعد امتیازات جمع و میانگین آن‌ها به عنوان وزن هر شاخص لحاظ شد و در نهایت میانگین نمره الویت‌بندی برای شاخص‌های قابلیت برنامه‌ریزی، اثربخشی برنامه، آسیب اجتماعی، وسعت مشکل، تاثیر بر سلامت عدد ۶ و برای شاخص‌های طول مدت مداخله، فوریت مداخله و شدت مشکل عدد ۵ به‌دست آمد.

در جلسات پنجم الی هفتم اعضای گروه به لیست مشکلات بر اساس شاخص‌های الویت‌بندی بین ۱ تا ۱۰ امتیاز داده و در مواردی که تفاوت امتیاز داده‌شده برای هر مشکل بین اعضای گروه بیش از ۵ نمره (میانگین نمرات) بود، موضوع به بحث گذاشته شده و درنهایت پس از مباحثه مجدداً توسط افراد امتیاز داده‌شد. در پایان جلسه هفتم امتیازات به دست‌آمده در وزن شاخص الویت ضرب شد تا امتیاز کلی هر مشکل توسط هر شرکت‌کننده به دست‌آید. جهت تعیین مهمترین مشکل اشتغال آزادگان، امتیازات داده شده به هر مشکل توسط شرکت‌کنندگان در تمامی فرم ها با هم جمع شده و بالاترین امتیاز به منزله مهمترین مشکل اشتغال آزادگان درنظر گرفته شد.

یافته ها

میانگین سنی افراد گروه مورد مطالعه ۴۷ سال با طیف سنی۴۱ تا ۵۵ بود. تمام افراد شرکت‌کننده متأهل بودند. کمترین مدت اسارت ۴۸ ماه و بیشترین مدت اسارت ۱۱۸ ماه بود. ۳ نفر از اعضای گروه دارای مدرک فوق‌لیسانس حقوق و ۵ نفر دارای مدرک لیسانس حقوق بودند.

در جلسه دوم گروه مشکلات عنوان شده در مورد اشتغال توسط اعضای گروه پژوهش به صورت بارش افکار به دست آمد که شامل موارد ذیل بود:

- نقص اجرای قوانین مرتبط با اشتغال
- برخورد سلیقه‌ای با قوانین مرتبط
- اعطای شغل‌های غیرمرتبط با رشته تحصیلی آزادگان
- بازنشستگی زودرس
- تفاوت چشمگیر در مزایای ارائه‌شده به آزادگان
- عدم بکارگیری آزادگان بیکار
- نقص هماهنگی بین ادارات مختلف درمورد قوانین اشتغال
- دیرکرد پرداخت هزینه برای شروع کار آزادگان
- دست و پا گیربودن قوانین اشتغال
- برنگشتن آزادگان به پست سازمانی قبل از اسارت
- لحاظ نشدن ارتقاء درجه کار
- تعداد زیاد آزادگان بیکار جویای کار
- عدم افزایش حقوق به نسبت آسیب ناشی از اسارت
- نبودن امتیاز ایثارگری در اشتغال
- حالت اشتغال
- کمبود برنامه برای دوره بازنشستگی
- مشکل در اجرای قانون برای گزینش آزادگان
- مشکلات روحی در اشتغال به دلیل اسارت
- کمبود سرویس های ارائه خدمات مرتبط با اشتغال
- عدم اطلاع کامل آزادگان از قوانین موجود اشتغال
- کمبود کارشناس در حیطه رفع مشکلات اشتغال آزادگان در بنیاد شهید و امور ایثارگران
- در دسترس نبودن کتابچه قوانین خدمات اشتغال برای تمامی آزادگان
- محدود بودن قوانین مرتبط با اجرایی شدن روند اشتغال آزادگان
- کمبود سیستم نظارت بر اجرای قوانین در ساختار بنیاد شهید و امور ایثارگران
- دو برابر شدن سنوات کاری دوره اشتغال آزادگان بدون پرداخت مالی یا افزایش حقوق براساس سنوات کاری

در جلسه سوم مشکلات عنوان شده در جلسه دوم دسته‌بندی شد، عناوینی که بیشتر شبیه هم بودند با یک

عنوان ثبت شده و عناوین اضافه حذف شدند. ازمیان ۲۵ مشکل مطرح‌شده، ۱۳ مشکل به عنوان مهمترین مشکلات انتخاب شدند. مشکلات انتخاب شده شامل موارد ذیل بود:

- نقص در اجرای قوانین مرتبط با گزینش اشتغال آزادگان
- اعطای شغل های غیر مرتبط با رشته تحصیلی آزادگان
- بازنشستگی زودرس در آزادگان
- تفاوت چشمگیر در مزایای ارائه شده به آزادگان
- عدم بکارگیری یا استخدام آزادگان بیکار
- برنگشتن آزادگان به پست سازمانی قبل از اسارت
- لحاظ نشدن ارتقاء رتبه کار پس از اسارت
- حالت اشتغال
- وجود مشکلات روحی- روانی در زمان اشتغال به دلیل دوره اسارت
- عدم اطلاع کامل آزادگان از قوانین اشتغال
- کمبود کارشناس در حیطه رفع مشکلات اشتغال آزادگان در بنیاد شهید و امور ایثارگران
- کمبود سیستم نظارت در سازمان ها و نهاد های دولتی برای اجرای درست قوانین استخدام آزادگان
- دو برابر شدن سنوات کاری دوره اشتغال آزادگان بدون پرداخت مالی یا افزایش حقوق بر اساس سنوات اعطا شده

در جلسه پنجم همکاران طرح به ۱۳ مشکل لیست شده امتیاز دادند. دادن امتیاز برای هر مشکل بر اساس شاخص الویت بندی تهیه شده در جلسه سوم گروه بود. سپس یک جدول تهیه شد و در ردیف های این جدول عناوین مشکلات و در ستون های آن الویت بندی ها قرار داشت واعضای گروه به هر مشکل بر اساس شاخص های الویت بندی بین ۱ تا ۱۰ امتیاز دادند.

در جلسه ششم و هفتم امتیاز های داده شده به معیارهای الویت‌بندی بررسی و مواردی که تفاوت امتیاز در آن‌ها زیاد بود (تفاوت بیش از ۵ نمره) به بحث گذاشته شده و اعضای گروه در فرم های جدیدی مجدداً به عناوین موجود امتیاز دادند. پس از لحاظ نمودن وزن‌ها، امتیازات جمع بندی‌شده و الویت‌های اشتغال استخراج گردید. ابتدا امتیازات هر مشکل در نمره شاخص الویت‌بندی آن ضرب شد. سپس امتیازات فرد در انتهای جدول جمع شد. در انتها تمام امتیازات داده شده به ۱۳ مشکل توسط اعضای گروه با هم جمع شد. بازنشستگی زودرس، کمبود سیستم نظارت بر اجرای قوانین در ساختار بنیاد شهید و امور ایثارگران، حالت اشتغال، دو برابر شدن سنوات کاری دوره اشتغال آزادگان بدون پرداخت مالی یا افزایش حقوق براساس سنوات کاری و عدم اطلاع کامل آزادگان از قوانین موجود اشتغال از مهمترین مشکلات اشتغال آزادگان بود.

امتیاز دهی به مشکلات اشتغال آزادگان در جدول (۱) به نمایش در آمده است.

جدول شماره ۱: الویت‌بندی مشکلات اشتغال آزادگان براساس جمع امتیازات

	عنوان مشکلات	جمع نمرات خام	جمع امتیازات با احتساب ضرایب
۱	بازنشستگی زودرس در آزادگان	۴۴۴	۲۸۶۹
۲	کمبود سیستم نظارت در سازمان ها و نهاد های دولتی برای اجرای درست قوانین استخدام آزادگان	۴۳۷	۲۸۳۱
۳	حالت اشتغال	۴۱۳	۲۶۶۰
۴	دو برابر شدن سنوات کاری دوره اشتغال آزادگان بدون پرداخت مالی یا افزایش حقوق بر اساس سنوات اعطا شده	۳۹۴	۲۶۰۵
۵	عدم اطلاع کامل آزادگان از قوانین موجود اشتغال	۴۰۰	۲۵۷۸
۶	نقص در اجرای قوانین مرتبط با گزینش اشتغال آزادگان	۳۹۱	۲۵۱۴
۷	کمبود کارشناس در حیطه رفع مشکلات اشتغال آزادگان در بنیاد شهید و امور ایثارگران	۳۸۱	۲۴۵۶
۸	اعطای شغل های غیر مرتبط با رشته تحصیلی آزادگان	۳۴۶	۲۲۳۲
۹	لحاظ نشدن ارتقاء رتبه کار پس از اسارت	۳۲۷	۲۱۰۴
۱۰	وجود مشکلات روحی- روانی در زمان اشتغال به دلیل دوره اسارت	۲۷۳	۲۰۷۴
۱۱	برنگشتن آزادگان به پست سازمانی قبل از اسارت	۳۰۸	۱۹۷۸
۱۲	عدم بکارگیری یا استخدام آزادگان بیکار	۲۷۷	۱۷۹۷
۱۳	تفاوت چشمگیر در مزایای ارائه شده به آزادگان	۲۳۶	۱۵۱۵

نتیجه گیری

از مهمترین مشکلات بدست آمده از نتایج این مطالعه در زمینه اشتغال آزادگان بازنشستگی زودرس و کمبود سیستم نظارت در سازمان‌ها و نهادهای دولتی برای اجرای درست قوانین استخدام آزادگان بود. اسارت و آزادگی از جمله مقوله‌هایی است که متأسفانه به حد کافی بدان پرداخته نشده‌است و این درحالی است که کشور ما با حدود چهل هزار اسیر جنگی مواجه است که سخت‌ترین شرایط جسمی و روحی را پشت سر گذاشته و پس از سال‌ها دوری به آغوش خانواده و جامعه خود بازگشته‌اند. طبیعی است این افراد، باید پس از دوران اسارت و بازگشت به جامعه، زندگی عادی خود را از سر بگیرند. وجود بیماری‌های جسمی و روانی ناشی از دوران اسارت(۹-۲) موجب کاهش توانایی‌های آنان در عرصه فعالیت های اجتماعی شده و مشکلاتی را در خانواده و جامعه برای آنان بوجود آورده‌است.(۱۰و۷) به همین منظور قوانین حمایتی جهت ارتقاء سطح زندگی آزادگان در زمینه‌های گوناگون پس از آزادی آنها در سال ۱۳۶۹ وضع و توسط هیئت دولت تصویب شد.(۱۲)

از مهمترین قوانین وضع شده در زمینه اشتغال آزادگان می‌توان به قوانین استخدام، بازنشستگی، برقراری مستمری، تداوم حمایت از جانب سازمان‌های مربوطه و نظارت بر اجرای قوانین وضع شده در این زمینه اشاره کرد. هر چند نظارت بر اجرای دقیق قوانین وضع شده در خصوص آزادگان بر عهده دولت بوده‌است اما به نظر می‌رسد مشکلات آزادگان در زمینه اشتغال و مسائل مربوط به آن هنوز به طور کامل حل نشده است. از جمله مهمترین مشکلات آزادگان در خصوص اشتغال بازنشستگی زودرس بود. طبق دستورالعمل شماره ۱۰ آیین‌نامه مرتبط با آزادگان، هرسال اسارت آزادگان با تمایل آن‌ها ازلحاظ ارتقاء ترفیع و بازنشستگی یا عناوین مشابه به میزان ۲ برابر محاسبه شده و کسر سال نیز به تناسب قابل احتساب است. همچنین به موجب ماده ۱۳ آئین‌نامه، کاهش حداقل سن بازنشستگی در راستای حمایت از آزادگان در نظر گرفته شده است.(۱۲)

با توجه به این‌که احتمالاً میانگین سنی آزادگان در زمان آغاز اسارت مانند سایر گروه‌های جانبازی در حدود ۲۵ سال بوده است،(۱۴و۱۳) این افراد در زمان بازگشت به کشور در گروه سنی فعالان جامعه قرار داشته و بازنشستگی زودرس برای این افراد مشکلاتی به وجود آورده‌است. بازنشستگی و خانه‌نشینی از بزرگترین معضلات بیان‌شده توسط گروه بود و آن‌ها بر این باور بودند که تمایل آن‌ها برای قبول‌کردن دو برابر شدن سنوات کاری که موجب بی‌کاری زودرس آن‌ها می‌شود در آینده نزدیک مشکلات متعددی- از جمله روانپزشکی- را برای آزادگان به همراه خواهد داشت. آنان خواهان توجه بیشتر مسئولین نسبت به عوارض ناشی از بازنشستگی زودرس در آزادگان بودند. تحقیقات نشان داده‌است که بیکاری بر سلامت روانی افراد تأثیر سوء داشته و موجب افزایش میزان مرگ و میر، اختلال در سلامت روانی و افزایش خودکشی می‌شود(۱۷-۱۵)رکه البته این اختلالات در مردان بیش از زنان بوده است.(۱۷)

به موجب قانون فوق - ماده ۱۳ آئین‌نامه آزادگان- دولت متعهد شده‌است با تمایل آزادگان به ازای هریک سال اسارت ۲ سال به عنوان سابقه خدمت رسمی و مرتبط تلقی کرده و از هر لحاظ مورد محاسبه قرار گیرد و دستگاه ذی‌نفع موظف است کسورات بازنشستگی را در قانون بودجه سال بعد پیش‌بینی و به صندوق‌های بازنشستگی ذیربط پرداخت نماید. هم‌چنین براساس بخش نامه قانون نظام هماهنگ مصوبه ۱۳۷۱/۵/۲۰ آزادگانی که ۳ سال سابقه اسارت دارند از یک گروه تشویقی بالاتر و آزادگانی که بیش از ۳ سال سابقه اسارت در اردوگاه‌های عراقی را داشتند از دو گروه تشویقی بالاتر از گروه استحقاقی خود برخوردار شوند.(۱۲) یافته‌های این مطالعه نشان‌داد: عدم افزایش حقوق بر اساس سنوات اسارت در برخی موارد و یا دریافت‌نکردن مواردی که مورد تأیید قرار گرفته‌است یکی از مهمترین مشکلات آزادگان شرکت‌کننده در مطالعه بود. بنابراین توصیه می‌شود مطالعه‌ای در خصوص میزان و عدم دریافت حقوق مربوطه انجام شود تا در صورت وجود این مشکل جهت رفع آن اقدام مقتضی انجام شود. نقص در اجرای قوانین مربوط به اشتغال و کمبود سیستم نظارت بر اجرای آن یکی دیگر از مشکلات آزادگان در زمینه اشتغال بود. در ماده ۲۹ آئین‌نامه به نظارت مقام محترم رئیس جمهور و مسئول ستاد رسیدگی به امور آزادگان اشاره شده است.(۱۲)

طبق ماده ۵ تبصره ۳ قانون حمایت از آزادگان، افرادی که در طول دوران جنگ یا اسارت دچار از کار افتادگی شده‌اند تحت پوشش بنیاد جانبازان قرار گرفتند و حالت اشتغال برای آن‌ها در نظر گرفته شد. همچنین با استناد به ماده ۶ آئین نامه آزادگان، ستاد امور آزادگان می‌بایست

با هماهنگی مبادی ذیربط (شامل ستاد بازنشستگی کشور، سازمان تامین اجتماعی و سایر سازمان‌های مربوطه) نسبت به برقراری حقوق یا مستمری بازنشستگی، از کار افتادگی یا مستمری وراث آنان بر اساس مفاد آئین نامه مذکور و سایر مقررات مربوط به آزادگان بازنشسته و از کار افتاده اقدام و از سوی مبادی فوق تعیین و پرداخت نمایند.(۱۲)

از آن‌جایی که فرد در حالت اشتغال مسئولیتی ندارد ولی حقوق و مستمری خود را دریافت می‌کند شرایطی مشابه با افراد بازنشسته دارد که در این مطالعه بازنشستگی و حالت اشتغال از مهمترین مشکلات در زمینه اشتغال مطرح شد. به نظر می‌رسد برنامه ریزی و ایجاد شرایط مناسب برای اینکه فرد بتواند ساعاتی اندک از روز را با توجه به شرایط جسمی و روحی خود به انجام فعالیتی اختصاص دهد، ضروری باشد. بر حسب ماده ۴ آئین‌نامه، ستاد می‌بایست با هماهنگی دستگاه‌های ذیربط نسبت به تهیه دستورالعمل تسهیلات و امتیازات و خدمات قابل ارائه به آزادگان اقدام و در موارد خاص حسب مورد پس از تائید سازمان‌های برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی تهیه و ابلاغ نماید.(۱۲)

آزادگان شرکت‌کننده در مطالعه عدم اطلاع از این قوانین، تسهیلات و خدمات ارائه شده را جزء مهمترین مشکلات خود در زمینه اشتغال مطرح کردند. اطلاع‌رسانی مناسب می‌تواند آگاهی آزادگان نسبت به قوانین وضع‌شده و خدمات ارائه شده افزایش دهد. این مطالعه با توجه به هدف اصلی خود به فهرست‌کردن مشکلات مطرح شده از سوی گروهی از آزادگان و الویت‌بندی این مشکلات پرداخت. پیشنهاد می‌شود مطالعه‌ای پیمایشی در جامعه با تمرکز بر این مشکلات انجام گیرد و اگر تشابه داشتند مداخله‌ای جهت رفع آن طراحی گردد. بدیهی است تداوم این گونه مطالعات ضروری است.

تقدیر و تشکر

نویسندگان مقاله نهایت تشکر و قدردانی خود را از همکاری صمیمانه ریاست محترم مؤسسه فرهنگی پیام آزادگان جناب آقای دکتر غلامعلی قاسمی، معاونت محترم جناب آقای بیژن کیانی وآقای غلامرضا جوکار اعلام می‌دارند. این مؤسسه مکان مناسب جهت برگزاری جلسات را در اختیار اعضای گروه قرار داد.

منابع

1. Zargar M, Araghizadeh H, Soroush MR, Khaji A. Iranian casualties during the eight years of Iraq-Iran conflict. Rev. Saúde Pública 2007; 41:6.
2. Girdwood RH. Fifty years after: some experiences of the medical care of prisoners of war. Scott Med J. 1993; 38(4):120-4
3. Favaro A, Tenconi E Colombo G, Santonastaso P. Full and partial post traumatic stress – disorder among World War II prisoners of war. Psychopathology. 2006; 39(4):187-91.
4. 4-Gill GV, Bell DR, Persisting nutritional neuropathy amongst former war prisoners. Neurol Neurosurg Psychiatry. 1982; 45(10): 861-5.
5. Longmire Am. The medical care of Iraqi enemy prisoners of war. Mill Med 1991;156(12): 645-8
6. Ganji F, Masoudi A, Ganji M, The frequency of diseases in POWs before and after prisonment in Charmahal and Bakhtiari province, Iranian Military Medicine, 2003:4(3), 169-173.[In Persian]
7. Kang HK, Bull man TA, Taylor JW. Risk of selected cardiovascular diseases and posttraumatic stress disorder among former World War II prisoners of war. Ann Epidemiol. 2006;16(5): 381-6
8. Dent etal. Post war mortality among Australian World War II prisoners of the Japanese. Am J Psychiatry. 1989; 151(2):113-4
9. Sutker PB, Allain AN. Psychopathology and Psychiatric diagnoses of World War II pacific theater prisoners of war survivors and combat veterans. Am J Psychiatry. 1993; 150(2)290-5
10. Neria Y,Solomon Z,Ginzburg K, Dekel R, Enoch D, Ohry A. Posttraumatic residues of captivity: a follow-up of Israeli ex-prisoners of war. J Clin Psychiatry. 2000 ;61(1):39-46
11. Amini R, Health Needs Assessment, JMERC, 2006, p.9.[In Persian]
12. Iranian Prosoners of War Act, Vol. 1, Employment.
13. Mousavi B; Soroush M ; Montazeri A.Quality of life in chemical warfare survivors with ophthalmologic injuries.the first results form Iran Chemical Warfare Victims Health Assessment Study.Health Qual Life Outcomes. 2009; 7: 2. Published online 2009 January 19. Doi: 10.1186/1477-7525-7-2.
14. Almassi F, Mousavi B, Masumi M, sourosh MR, Honari G .Skin Disorders Associated with Bilateral Lower Extremitry.Pakistan Journal of Biological Sciences 2009;12(20):1381-1384
15. Gerdtham Ulf-G, Johannes son Magnus .A note on the effect of unemployment on mortality Journal of Health Economics 2003; 22(3): 505-518

References and further reading may be available for this article. To view references and further reading you must purchase this article.
16. Stewart Jennifer M. The impact of health status on the duration of unemployment spells and the Implications for studies of the impact of unemployment on health status Journal of Health Economics 2001; 20(5):781-796
17. Artazcoz Lucía, Benach Joan, Borrell Carme. Unemployment and Mental Health: Understanding the Interactions Among Gender, Family Roles, and Social Class. American Journal of Public Health. 2004; 94(1): 82-88